

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE
Ceturtais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 50, RĪGA, LV – 1013
tālr. 67017510, 67017505, fakss 67017673, e-pasts: ceturtais@lrvk.gov.lv

INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS

Rīgā

06.02.2015.

Nr.2.4.1-14/2014

**Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība
plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām**

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu un Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 06.05.2014. revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-14/2014, ir veikta lietderības revīzija par *Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām.*
2. Revīziju veica vecākais valsts revidents Jānis Salenieks (revīzijas grupas vadītājs), vecākā valsts revidente Kristīne Loča un valsts revidentes Iveta Mansura-Garsija, Olga Loginova un Zane Reizniece.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis ir pārliecināties, vai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana atbilst plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām.

Revīzijas apjoms

4. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem.
5. Lai revīzijā iegūtu pietiekamu pārliecību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām, revīzija tika veikta:
 - 5.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, kura koordinē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanu un sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā¹;
 - 5.2. Valsts vides dienestā, kurš atkritumu apsaimniekotājam izsniedz atbilstošas atļaujas darbības veikšanai un periodiski kontrolē to darbību²;
 - 5.3. izvēlētās un revīzijas izlasē iekļautās astoņās pašvaldībās, kuru uzdevums ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā³, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu un uzglabāšanu⁴;
 - 5.4. izvēlētos un revīzijas izlasē iekļautos trīs sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sniedzēju uzņēmumos (turpmāk – atkritumu poligonu apsaimniekotāji), kuri aprēķina tarifa projektu par sadzīves atkritumu apglabāšanu⁵.
6. Lai pārbaudītu, kā izlasē iekļautās pašvaldības veic uzraudzību pār izvēlētajiem atkritumu apsaimniekotājiem, revīzijas laikā tika iegūta informācija arī no tiem.
7. Revīzijas rezultātā ir sagatavoti 12 revīzijas ziņojumi, kā arī šis informatīvais ziņojums. Revīzijas ziņojumi ir sagatavoti:
 - 7.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (turpmāk – VARAM);
 - 7.2. astoņām pašvaldībām - Aizkraukles novada pašvaldībai, Cesvaines novada pašvaldībai, Jelgavas pilsētas pašvaldībai, Kuldīgas novada pašvaldībai, Lubānas novada pašvaldībai, Neretas novada pašvaldībai, Preiļu novada pašvaldībai un Vārkavas novada pašvaldībai;

¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 7.panta pirmās daļas 1.un 2. punkts.

² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 12.panta pirmā daļa un 14.panta pirmā daļa.

³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā daļa.

⁵ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 09.03.2011. lēmuma Nr.1/1 „Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika” 1.punkts.

- 7.3. trīs atkritumu poligonu apsaimniekotājiem – SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” (reģ.Nr.41203001052), SIA „Vidusdaugavas SPAAO” (reģ.Nr.55403015551) un SIA „ZAAO” (reģ.Nr.44103015509).
8. Revīzijas mērķis, veicot pārbaudes pašvaldībās, ir pārlicināties, vai pašvaldības:
- 8.1. ir nodrošinājušas, ka atkritumu apsaimniekošanas maksā ir iekļautas tikai pamatotas izmaksas;
 - 8.2. nodrošina, ka tiek ievērotas vides aizsardzības prasības (t.sk. atkritumu dalītā savākšana).
9. Revīzijas mērķis, veicot pārbaudes pie atkritumu poligonu apsaimniekotājiem, ir pārlicināties, vai atkritumu poligonu apsaimniekotāji:
- 9.1. ir nodrošinājuši, ka tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu tiek piemērots tikai par poligonos apglabāto atkritumu daudzumu;
 - 9.2. kuri nodarbojas arī ar atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās, ir nodrošinājuši, ka to aprēķinātajā atkritumu apsaimniekošanas maksā ir piemērots atbilstošs pārejas koeficients no atkritumu svara uz tilpuma vienībām.
10. Revīzijā pārbaudot atkritumu apsaimniekotāju piemēroto pārrēķina koeficientu atkritumu apjomam no tonnām uz kubikmetriem, izlasē tika iekļautas:
- 10.1. deviņas pašvaldības, jo Jelgavas pilsētas atkritumu apsaimniekotājs SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” revidējamā laika posmā atkritumu apsaimniekošanu veica arī Jelgavas un Ozolnieku novadu pašvaldībās;
 - 10.2. divi atkritumu poligonu apsaimniekotāji⁶, kuri vienlaikus veic arī atkritumu apsaimniekošanu 25 pašvaldībās,
- tādējādi kopumā šo jautājumu pārbaudot 34 pašvaldībās.
11. Revīzijā pārbaudot poligona tarifa un dabas resursu nodokļa par sadzīves atkritumu apglabāšanu piemērošanas pamatotību, izlasē tika iekļauti šādi atkritumu šķirošanas līniju apsaimniekotāji:
- 11.1. SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi”, kura šķiro trīs pašvaldību teritorijās radītos atkritumus;
 - 11.2. SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts”, kura šķiro četru pašvaldību teritorijās radītos atkritumus;
 - 11.3. SIA „Vidusdaugavas SPAAO”, kura šķiro 15 pašvaldību teritorijās radītos atkritumus;
 - 11.4. SIA „ZAAO”, kura šķiro 22 pašvaldību teritorijās radītos atkritumus,
- tādējādi kopumā šo jautājumu pārbaudot 44 pašvaldībās.
12. Revīzijā netika pārbaudītas šādas jomas:
- 12.1. VARAM darbības Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanā, jo dokuments⁷ ir apstiprināts 2013.gadā un pirmās atskaites par plāna izpildi ir plānots sagatavot tikai līdz 01.07.2016.;

⁶ SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” un SIA „ZAAO”.

⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta (turpmāk – MK) 21.03.2013. rīkojumu Nr.100).

- 12.2. iepakojuma kā atsevišķa atkritumu veida apsaimniekošana, jo obligātu depozīta sistēmu atkārtoti lietojamam un vienreiz lietojamam dzērienu iepakojumam ir plānots ieviest tikai no 01.01.2015.⁸;
- 12.3. pašvaldībām piederošo uzņēmumu iesaistes komercdarbībā pamatojums un atbilstība normatīvā akta⁹ prasībām, kā arī iespējamā konkurences deformācija atkritumu apsaimniekošanas jomā, ņemot vērā, ka vēl nav izveidojusies vienveidīga un konsekventa tiesu prakse jautājumā par *in-house* principa piemērošanu sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlē;
- 12.4. sabiedrisko pakalpojumu regulatora darbības, apstiprinot tarifus par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos¹⁰;
- 12.5. sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksas aprēķina pareizība daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās saskaņā ar normatīvo aktu¹¹, ja dzīvokļu īpašnieki nav savstarpēji vienojušies par citu aprēķina kārtību.
13. Revīzijā tika veikta pašvaldību aptauja par atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanu konkrētajā pašvaldībā. Atbildes uz anketas jautājumiem iesniedza 97% aptaujāto pašvaldību.
14. Revīzija tika veikta par laika posmu no 01.01.2012. līdz 30.06.2014.
15. Tā kā revidējams laika posms ietvēra Latvijas Republikas nacionālās valūtas – lata nomaiņu uz eiro, tad revīzijas ziņojumā visas skaitliskās vērtības ir izteiktas eiro, piemērojot valūtas kursu – viens eiro ir 0,702804 lati.

Valsts kontroles revidentu atbildība

16. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Revidējamo vienību atbildība

17. VARAM, pašvaldības un atkritumu poligonu apsaimniekotāji ir atbildīgi par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revidējamās jomas īss raksturojums

18. Atkritumu apsaimniekošanu Latvijā nosaka Atkritumu apsaimniekošanas likums un no tā izrietošie Ministru kabineta noteikumi.
19. Atkritumu apsaimniekošana jāveic tā, lai neapdraudētu cilvēku dzīvību un veselību. Atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt vidi¹².

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas loma sadzīves atkritumu apsaimniekošanā

20. VARAM ir atbildīga par:

- 20.1. atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanu;
- 20.2. normatīvo aktu projektu atkritumu apsaimniekošanas jomā sagatavošanu;

⁸ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 20.-21.lp.; koncepcija par depozīta sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam (apstiprināta ar MK 17.05.2013. rīkojumu Nr.195).

⁹ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmā daļa.

¹⁰ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 40.pants.

¹¹ MK 09.12.2008. noteikumu Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” 17.4.apakšpunkts.

¹² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 4.pants.

20.3. sadzīves atkritumu poligonu ierīkošanas koordinēšanu¹³.

21. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013.-2020.gadam¹⁴ ir izvirzīti šādi mērķi:

21.1. novērst atkritumu rašanos un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu;

21.2. nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu;

21.3. nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami, ka atkritumi pēc iespējas tiek atgriezti vidē noderīgā veidā, kā arī to, ka atkritumi tiek pārstrādāti pēc iespējas tuvāk to rašanās vietai;

21.4. nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu¹⁵.

Pašvaldību loma sadzīves atkritumu apsaimniekošanā

22. Viens no pašvaldības uzdevumiem ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu¹⁶.

23. Pašvaldība, balstoties uz atkritumu apsaimniekotāja iesniegto aprēķinu¹⁷, nosaka maksu¹⁸ par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu un izdod saistošos noteikumus.

24. Izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, pašvaldība izvēlas vienu no šādiem variantiem:

24.1. veic publisko iepirkumu vai publiskās un privātās partnerības procedūru¹⁹;

24.2. deleģē uzdevumu pašvaldības kapitālsabiedrībai, pamatojoties uz likumā noteikto izņēmumu publiskā iepirkuma procedūras piemērošanai²⁰.

Pašvaldība ar izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju slēdz līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu, tai skaitā dalīto atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā²¹.

Savukārt sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, kuru izvēlējusies pašvaldība, slēdz līgumu ar pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajiem atkritumu radītājiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu²².

Atkritumu radītājs ir ikviena fiziska persona (iedzīvotājs) vai juridiska persona, kuras darbība rada atkritumus²³.

Atkritumu poligonu apsaimniekotāju loma sadzīves atkritumu apsaimniekošanā

25. Lai nodrošinātu vides prasībām atbilstošu atkritumu apglabāšanas infrastruktūru, Latvijā ir izveidoti desmit atkritumu apsaimniekošanas reģioni²⁴ (skatīt 1.pielikumu).

¹³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 7.panta pirmā daļa.

¹⁴ MK 21.03.2013. rīkojums Nr.100 „Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2013.-2020.gadam”.

¹⁵ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam kopsavilkums (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100).

¹⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

¹⁷ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta piektā daļa.

¹⁸ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmā daļa.

¹⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā daļa.

²⁰ Publisko iepirkumu likuma 3.panta pirmās daļas 7.punkts.

²¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā un sestā daļa.

²² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta trešā daļa.

²³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta sestais punkts.

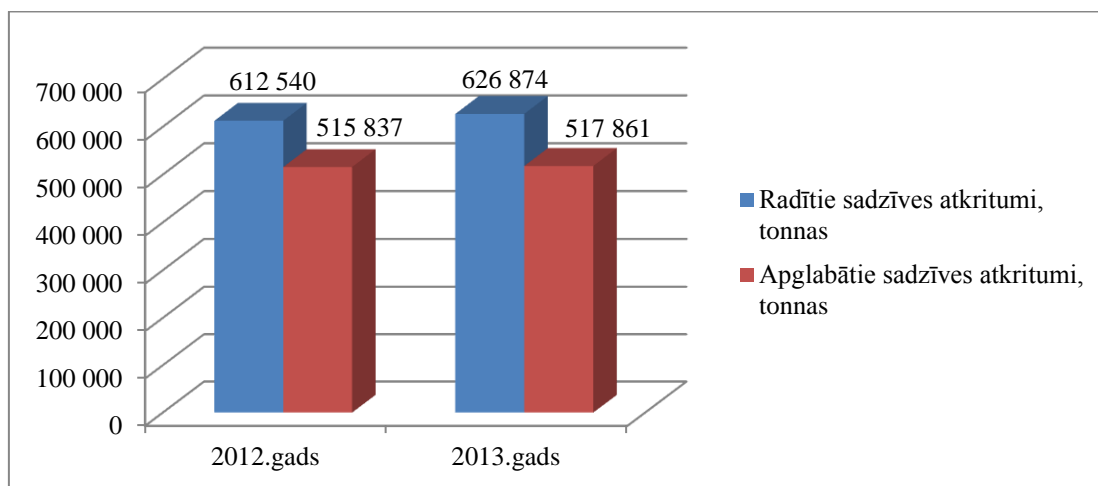
²⁴ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 3.punkts.

Atkritumu apsaimniekošanas reģions ir valsts administratīvās teritorijas daļa, kurā radītie otrreizēji neizmantojamie sadzīves atkritumi tiek apglabāti reģiona sadzīves atkritumu poligonā²⁵.

26. To pašvaldību administratīvajās teritorijās, kuras atrodas attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, radītos sadzīves atkritumus apglabā tikai attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā²⁶.

Atkritumu poligons ir speciāli ierīkota un aprīkota vieta atkritumu apglabāšanai, kur nodrošināti normatīvajos aktos noteiktie vides aizsardzības pasākumi²⁷. Latvijā darbojas 11 sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni (skatīt 1.pielikumu), kurus apsaimnieko desmit starppašvaldību uzņēmumi²⁸.

27. Latvijā radīto un poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzumu skatīt 1.attēlā.

1.attēls. *Latvijā radīto un poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzums*²⁹

28. Atkritumu apglabāšanas poligonos tiek apglabāti vidēji 83% no radītajiem māsaimniecības un tiem līdzīgajiem sadzīves atkritumiem.
29. Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs var veikt arī atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās, ja ir saņemtas attiecīgas atļaujas.

Revīzijas konstatējumu un secinājumu kopsavilkums

Revīzijas rezultātā ir secināts, ka 44 pašvaldībās laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. no atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, ir nepamatoti iekasēta atkritumu apsaimniekošanas maksa **3 647 341 eiro** apmērā (skatīt 2.pielikumu).

Šī pārmaksa ir veidojusies, atkritumu apsaimniekotājam piemērojot faktiskajai situācijai neatbilstošu maksas aprēķina metodiku, kā arī nepamatoti iekasējot dabas resursu nodokli par atkritumu poligonam faktiski nenodotu atkritumu apglabāšanu

²⁵ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts.

²⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 21.panta pirmā daļa.

²⁷ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta 10.punkts.

²⁸ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 15.lp.

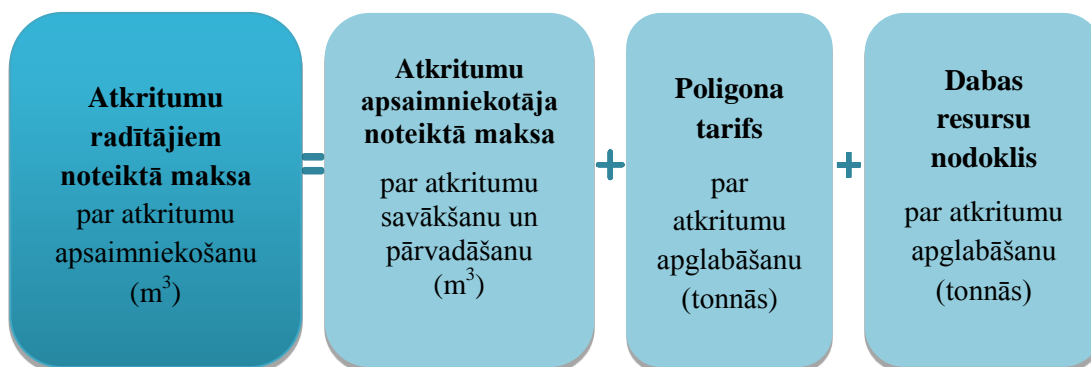
²⁹ Valsts statistiskā pārskata „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” kopsavilkums par 2012.g., sagatavoja valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Pieejams:

<http://www.meteo.lv/lapas/vide/atkritumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi?id=1713&nid=380> [aplūkots 20.06.2014.];

Revidentu aprēķini, izmantojot atkritumu apsaimniekotāju iesniegtās atskaites par 2013.gadu „Nr.3–Atkritumi. Pārskats par atkritumiem”. Pieejamas: http://parissrv.lv/gmc.lv/public_reports.

Nepareizas pārrēķina metodikas no tilpuma uz svara vienībām piemērošanas rezultātā 25 pašvaldību atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. ir pārmaksājuši 2 076 380 eiro par faktiski neesošu atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonā

30. Lai iekasētu maksu par atkritumu apsaimniekošanu no atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, atkritumu apsaimniekotāji izraksta rēķinus.
31. Rēķinos norādītā maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu sastāv no trim komponentiem, un tie ir izteikti atšķirīgās mērvienībās – kubikmetros vai tonnās.

32. Lai izrakstītu rēķinu atkritumu radītājiem un noteiktu kopējo maksu par kubikmetru, **atkritumu apsaimniekotājs pārrēķina atkritumu apjomu no tonnām uz kubikmetriem.**
33. Pārrēķinam no tonnām uz kubikmetriem atkritumu apsaimniekotāji:
- 33.1. vai nu izmanto 2002.gadā izstrādātajā *Rokasgrāmatā faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām* (turpmāk – metodika) apkopotos atkritumu tilpuma – masas pārrēķina faktoros³⁰, kurā jauktiem nepresētiem sadzīves atkritumiem ir noteikts koeficients – 0,2, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 200 kilogramiem atkritumu³¹,
- 33.2. vai arī piemēro mērījumu un novērojumu rezultātā noteiktu koeficientu, pamatojoties uz iepriekšējo pieredzi, tas ir, cik konkrētajā teritorijā iepriekšējā periodā ir svēris viens kubikmetrs atkritumu.
34. Pārbaudot atkritumu apsaimniekotāju piemēroto pārrēķina koeficientu atkritumu apjomam no tonnām uz kubikmetriem 34 pašvaldībās, tika konstatēts, ka:
- 34.1. deviņās³² pašvaldībās atkritumu apsaimniekotāji piemēro mērījumu rezultātā noteiktus pārrēķina koeficientus, kuri ir robežās no 0,133 līdz 0,18, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs sver no 133 līdz 180 kilogramiem;
- 34.2. 25 pašvaldībās³³ atkritumu apsaimniekotāji automātiski piemēro metodikā³⁴ norādīto koeficientu jauktiem nepresētiem sadzīves atkritumiem – 0,2, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs sver 200 kilogramus (skatīt 1.tabulu).

³⁰ MK 22.12.2008. noteikumu Nr.1075 „Noteikumi par vides aizsardzības valsts statistikas pārskatu veidlapām” 5.pielikuma 5.punkts.

³¹ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

³² Kuldīgas novada, Aizkraukles novada, Neretas novada, Lubānas novada, Preiļu novada, Vārkavas novada, Ventpils pilsētas, Ventpils novada un Alsungas novada pašvaldības.

³³ Jelgavas pilsētas, Jelgavas novada un Ozolnieku novada pašvaldības, kā arī Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldības (Valmieras pilsētas, kā arī Alojās, Amatas, Beverīnas, Burtnieku, Cēsu,

35. Lai noskaidrotu, cik faktiski sver viens kubikmetrs atkritumu konkrēta atkritumu apsaimniekotāja apsaimniekotājā teritorijā, revīzijā tika veikts pārrēķins.

Veicot pārrēķinu, tika salīdzināts atkritumu apsaimniekotāja izrakstītajos rēķinos atkritumu radītājiem norādītais atkritumu kubikmetru skaits ar atkritumu poligonos nodoto atkritumu svaru. Tika secināts, ka to teritoriju iedzīvotāji, kuru atkritumu apsaimniekotāji automātiski piemēro standarta pārrēķina koeficientu 0,2, tas ir – uzskata, ka viens kubikmetrs sver 200 kilogramus, faktiski rada mazāk atkritumu, un tādējādi maksā arī par neesošu atkritumu apsaimniekošanu.

Atkritumu apsaimniekotāju piemēroto, kā arī revidentu aprēķināto faktisko³⁵ sadzīves atkritumu tilpuma un svara attiecības koeficientu apkopojums pa pašvaldībām norādīts 1.tabulā.

1.tabula

Sadzīves atkritumu tilpuma un svara attiecības koeficienti

N. p. k.	Pašvaldība	Atkritumu apsaimniekotāja piemērotais koeficients		Revidentu aprēķinātais faktiskais koeficients, kas pamatots uz atkritumu poligону datiem		Starpība starp atkritumu apsaimniekotāja un revidentu aprēķināto koeficientu (kilogrami vienā kubikmetrā)
		tonnas vienā kubikmetrā	kilogrami vienā kubikmetrā	tonnas vienā kubikmetrā	kilogrami vienā kubikmetrā	
1	2	3	$4 = 3 \times 1000$	5	$6 = 5 \times 1000$	$7 = 4 - 6$
1.	Jelgavas pilsēta, Jelgavas un Ozolnieku novads ³⁶	0,20	200	0,13	130	70
2.	Kuldīgas novads ³⁷	0,18; 0,13; 0,12; 0,15 ³⁸	no 120 līdz 180	0,15	150	no -30 līdz 30
3.	Aizkraukles novads ³⁹	0,14	140	0,11	110	30
4.	Neretas novads ³⁹	0,14	140	0,11	110	30
5.	Lubānas novads ⁴⁰	0,14; 0,16 ⁴¹	no 140 līdz 160	0,14	140	no 0 līdz 20
6.	Preiļu novads ⁴²	0,133	133	0,11	110	23
7.	Vārkavas novads ⁴²	0,133	133	0,11	110	23
8.	Ventspils pilsēta, Ventspils un Alsungas novads ⁴³	0,18	180	0,13	130	50
9.	Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldības ⁴⁴	0,20	200	0,12	120	80
		Vidējais faktiskais koeficients		-	0,12	-

Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novada pašvaldības).

³⁴ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

³⁵ Salīdzinot izrakstītajos rēķinos norādīto savākto sadzīves atkritumu kubikmetru skaitu ar atkritumu poligonā nodoto sadzīves atkritumu apjomu.

³⁶ Atkritumu apsaimniekotājs SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” (reģistrācijas Nr.43603022128) revidējamā laika posmā (no 01.01.2012. līdz 30.06.2014.) atkritumu apsaimniekošanu veica ne tikai Jelgavas pilsētā, bet arī Jelgavas un Ozolnieku novadā.

³⁷ Atkritumu apsaimniekošanu veic SIA „Kuldīgas komunālie pakalpojumi” (reģistrācijas Nr.56103000221).

³⁸ Dažādos laika posmos tika piemērots atšķirīgs koeficients - 0,18 laika posmā no 01.01.2012. līdz 19.08.2012.; 0,13 laika posmā no 20.08.2012. līdz 31.12.2013.; 0,12 laika posmā no 01.01.2014. līdz 31.01.2014.; 0,15 laika posmā no 01.02.2014.

³⁹ Atkritumu apsaimniekošanu veic SIA „Aizkraukles KUK” (reģistrācijas Nr.48703000438).

⁴⁰ Atkritumu apsaimniekošanu veic SIA „ALBA” (reģ.Nr.44603000098).

⁴¹ Koeficients 0,14 tika piemērots poligona tarifam, bet 0,16 tika piemērots dabas resursu nodoklim.

⁴² Atkritumu apsaimniekošanu veic SIA „Preiļu saimnieks” (reģistrācijas Nr.47703001720).

⁴³ Atkritumu apsaimniekošanu veic SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts”.

⁴⁴ Valmieras pilsēta, kā arī Alojas, Amatas, Beverīnas, Burtnieku, Cēsu, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novads; atkritumu apsaimniekošanu veic SIA „ZAAO”.

36. Tādējādi metodikā⁴⁵ norādītais koeficients 0,2, ka viens atkritumu kubikmetrs ir 200 kilogrami atkritumu, aprēķinā iekļautajās 25 pašvaldībās neatbilst faktiskajai situācijai.
37. Atkritumu apsaimniekošanas maksas pārrēķins tika veikts tajās pašvaldībās, kurās noteiktais sadzīves atkritumu tilpuma un svara attiecības koeficients būtiski neatbilst faktiskajam koeficientam (tas ir, Jelgavas pilsētas⁴⁶ un Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona 22 pašvaldībās⁴⁷), jo šajos gadījumos atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, ir radīti nepamatoti atkritumu apsaimniekošanas maksājumi.
38. Lai veiktu atkritumu apsaimniekošanas maksas pārrēķinu, iepriekš minētajās pašvaldībās⁴⁸ tika salīdzināts atkritumu apsaimniekotāju izrakstītajos rēķinos atkritumu radītājiem norādītais atkritumu kubikmetru skaits ar poligonā nodoto atkritumu svaru, ko revidenti pārrēķināja kubikmetros, piemērojot apsaimniekotāja izvēlēto koeficientu.
- Pārrēķina rezultāti liecina, ka šajās pašvaldībās no atkritumu radītājiem savāktais kubikmetru skaits tiek mākslīgi palielināts, un laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. 25 pašvaldību⁴⁹ atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir pārmaksājuši kopumā 2 076 380 eiro par faktiski neesošu atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonā, t.sk.:
- 38.1. Jelgavas pilsētā, Jelgavas novadā un Ozolnieku novadā – 491 018 eiro;
- 38.2. Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā – 1 585 362 eiro.
39. Valsts kontrole ir ieteikusi:

- 39.1. pašvaldībām un atkritumu apsaimniekotājiem nodrošināt, lai mērījumu rezultātā tiktu noteikts faktiskajai situācijai atbilstošs pārrēķina koeficients no atkritumu svara uz tilpuma mērvienībām;
- 39.2. VARAM pilnveidot normatīvo aktu regulējumu, kas paredzētu atkritumu apsaimniekošanas maksas aprēķinam izmantot atkritumu apsaimniekotāja mērījumu rezultātā noteiktu koeficientu pārejai no svara uz tilpuma mērvienībām.

II

Atkritumu šķirošanas līniju uzstādīšanas rezultātā samazinot poligonos apglabājamo atkritumu apjomu, bet turpinot no atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, iekasēt dabas resursu nodokli par atkritumu apglabāšanu iepriekšējā apjomā, 44 pašvaldību atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. ir pārmaksājuši kopumā 1 570 961 eiro

40. Lai samazinātu apglabājamo nešķiroto sadzīves atkritumu daudzumu, laika posmā līdz 2014.gadam ir izveidotas četras nešķiroto sadzīves atkritumu šķirošanas līnijas, kuru darbības rezultātā ir būtiski samazinājies atkritumu poligonos apglabājamo atkritumu daudzums:

⁴⁵ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

⁴⁶ Atkritumu apsaimniekotājs SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” revidējamā laika posmā (no 01.01.2012. līdz 30.06.2014.) atkritumu apsaimniekošanu veica ne tikai Jelgavas pilsētā, bet arī Jelgavas un Ozolnieku novadā.

⁴⁷ Valmieras pilsēta, kā arī Alojas, Amatas, Beverīnas, Burtņieku, Cēsu, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novads.

⁴⁸ Jelgavas pilsētas, novada un Ozolnieku pašvaldība, kā arī Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldības.

⁴⁹ Jelgavas pilsēta, Jelgavas novads un Ozolnieku novads, Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldības (Valmieras pilsēta, kā arī Alojas, Amatas, Beverīnas, Burtņieku, Cēsu, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novads).

- 40.1. 2010.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „ZAAO” atkritumu poligonā „Daibe” izveidoja atkritumu mehāniskās priekšapstrādes centru⁵⁰ (turpmāk – šķirošanas līnija);
- 40.2. 2011.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Vidusdaugavas SPAAO” atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādīja nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līniju⁵¹, kas savu darbību uzsāka 2013.gadā⁵²;
- 40.3. 2012.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” atkritumu poligonā „Pentuļi” izveidoja nešķirotu sadzīves atkritumu priekšapstrādes centru⁵³ (turpmāk – šķirošanas līnija);
- 40.4. 2013.gadā atkritumu apsaimniekotājs SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” izveidoja nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas staciju (turpmāk – šķirošanas līnija).
41. Lai arī nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līniju darbības rezultātā atkritumu poligonā apglabāto atkritumu daudzums ir samazinājies, tomēr šķirošanas līniju apsaimniekotāji joprojām iekasē dabas resursu nodokli par visu atkritumu apjomu – arī par tiem atkritumiem, kuri šķirošanas rezultātā poligonā vispār netiek apglabāti.
42. Lai noskaidrotu, cik liels ir šķirošanas līniju apsaimniekotāju iekasētā dabas resursu nodokļa apmērs par tiem atkritumiem, kuri šķirošanas rezultātā poligonā vispār netiek apglabāti, revīzijā tika veikts pārrēķins.
- Veicot pārrēķinu, tika iegūta starpība starp šķirošanas līnijā pieņemtajiem un poligonā apglabātajiem nešķirotajiem sadzīves atkritumiem, kas reizināta ar dabas resursu nodokļa likmi.
43. Tika secināts, ka 44 pašvaldību⁵⁴ atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. ir radīti nepamatoti izdevumi 1 570 961 eiro apmērā, tajā skaitā:
- 43.1. Jelgavas pilsētā, Jelgavas novadā un Ozolnieku novadā – 856 156 eiro apmērā;
- 43.2. Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģionā⁵⁵ – 213 815 eiro apmērā;
- 43.3. Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģionā⁵⁶ – 32 265 eiro apmērā;
- 43.4. Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā⁵⁷ – 468 725 eiro apmērā.

⁵⁰ SIA „ZAAO” 30.12.2010. akts Nr.38, Nr.39, Nr.41, Nr.42 “Par pamatlīdzekļu nodošanu ekspluatācijā”.

⁵¹ SIA „Vidusdaugavas SPAAO” un personu apvienības SIA „Ecotechno Baltic” un *Komptech GmbH* 25.03.2011. piegādes iepirkuma līgums Nr.SPAAO 2010/3ES KF-01;

Pamatlīdzekļu kartiņa Nr.P110013 „Atkritumu smalcinātājs KOMPTECH TERMINATOR 3400”;

Pamatlīdzekļu kartiņa Nr.P110019 „Komposta sijātājs KOMPTECH MULTISTAR L3 FLOWERDISC”.

⁵² SIA „Vidusdaugavas SPAAO” veidlapa „Nr.3-Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” 2012. un 2013.gadā.

Pieejamas: <http://parissrv.lv/gmc.lv/> [aplūkota 28.10.2014.].

⁵³ 12.12.2012. akts Nr.12000700980284 “Par papildus infrastruktūras izveidi cieta atkritumu poligonā “Pentuļi” un palīgbūves nekustamā īpašumā “Jaunpentuļi”, Vārves pagastā, Ventspils novadā pieņemšanu ekspluatācijā”.

⁵⁴ Jelgavas pilsēta, Jelgavas novads un Ozolnieku novads, Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģions (Ventspils pilsēta un trīs novadi: Alsungas novads, daļa Kuldīgas novada - Kuldīgas pilsēta, Ēdoles, Gudenieku, Īvandes, Kurmāles, Padures, Pelču, Rumbas, Snēpeles, Turlavas pagasts - un Ventspils novads), Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģions (Jēkabpils pilsēta un 14 novadi: Aizkraukles, Aknīstes, Ērgļu, Jaunjelgavas, Jēkabpils, Kokneses, Krustpils, Madonas, Neretas, Pļaviņu, Salas, Skrīveru, Viesītes un Varakļānu novads) un Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģions (Valmieras pilsēta un 21 novads: Alojās, Amatas, Beverīnas, Burtnieku, Cēsu, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novads).

⁵⁵ Ventspils pilsēta un trīs novadi: Alsungas, daļa Kuldīgas novada (Kuldīgas pilsēta, Ēdoles, Gudenieku, Īvandes, Kurmāles, Padures, Pelču, Rumbas, Snēpeles, Turlavas pagasts) un Ventspils novads.

⁵⁶ Jēkabpils pilsēta un 14 novadi: Aizkraukles, Aknīstes, Ērgļu, Jaunjelgavas, Jēkabpils, Kokneses, Krustpils, Madonas, Neretas, Pļaviņu, Salas, Skrīveru, Viesītes un Varakļānu novads.

44. Lai nodrošinātu pamatotu izdevumu par atkritumu apglabāšanu iekļaušanu atkritumu radītāju, tajā skaitā iedzīvotāju, rēķinos, ņemot vērā, ka atkritumu apsaimniekošanas rezultātā var tikt samazināts apglabājamo atkritumu apjoms, Valsts kontrole ir ieteikusi:
- 44.1. šķirošanas līniju apsaimniekotājiem veikt dabas resursu nodokļa un poligona tarifa iekasēšanu⁵⁸ tikai par to atkritumu daļu, kas tiek apglabāta poligonā;
- 44.2. VARAM pilnveidot normatīvo aktu regulējumu, lai noteiktu vienotu kārtību dabas resursu nodokļa iekasēšanai tikai par to atkritumu daļu, kas tiek apglabāta poligonā⁵⁹.
45. Revidenti vērš arī uzmanību, ka atkritumu šķirošanas līniju ieviešana izraisīja būtiskas izmaiņas, piemēram, Jelgavas pilsētas atkritumu apsaimniekotāja un Ventspils atkritumu poligona apsaimniekotāja saimnieciskajā darbībā un izmaksu struktūrā, radot papildu izdevumus un papildu ieņēmumus, taču Jelgavas pilsētas atkritumu apsaimniekotājs nav pārskatījis maksu par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu un Ventspils atkritumu poligona apsaimniekotājs nav pārskatījis poligona tarifu, tādējādi, iespējams:
- 45.1. kompensējot atkritumu šķirošanas līniju ieviešanas un uzturēšanas izmaksas ar nepamatoti iekasēto atkritumu apglabāšanas maksu;
- 45.2. nenodrošinot, ka tarifos tiktu ietvertas tikai tehnoloģiski un ekonomiski pamatotas izmaksas.
46. Valsts kontrole ir ieteikusi šķirošanas līniju apsaimniekotājiem⁶⁰ pārskatīt maksu par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, kā arī poligona tarifu, lai nodrošinātu, ka tajos tiktu iekļautas tikai tehnoloģiski un ekonomiski pamatotas izmaksas un demonstrētu saviem iedzīvotājiem ekonomisko ieguvumu no šķirošanas līnijas izveides.
47. Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas shematisku attēlojumu pēc nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līniju uzstādīšanas skatīt 2.attēlā.

⁵⁷ Valmieras pilsēta un 21 novads: Alojās, Amatas, Beverīnas, Burtnieku, Cēsu, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novads.

⁵⁸ Poligona tarifa iekasēšanu tikai attiecībā uz Jelgavas pilsētas atkritumu apsaimniekotāju SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi”, kas nav atkritumu poligona apsaimniekotājs, jo saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas skaidrojumu, atkritumu poligona apsaimniekotājiem nosakot poligona tarifu par atkritumu apglabāšanu, tiek ņemts vērā, ka šķirošanas līnijas darbības rezultātā tiek apglabāts mazāks atkritumu daudzums.

⁵⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmās daļas 2.punkts un Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

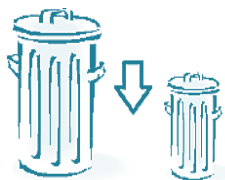
⁶⁰ Jelgavas pilsētas atkritumu apsaimniekotājs un Ventspils atkritumu poligona apsaimniekotājs.

Atkritumu šķirošanas līniju uzstādīšanas rezultātā samazinot poligonos apglabājamo atkritumu apjomu, bet turpinot iekasēt poligona tarifu* un dabas resursu nodokli par atkritumu apglabāšanu iepriekšējā apjomā, 44 pašvaldību atkritumu radītāji, t.sk. iedzīvotāji, divarpus gadu laikā ir pārmaksājuši kopumā 1 570 961 eiro

Atkritumu radītājiem jāmaksā atkritumu apsaimniekotājam:

- par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu;
- par atkritumu apglabāšanu poligonā;
- dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu.

Ieviešot šķirošanas līniju, apglabājamo atkritumu apjoms samazinās.

Samazinās arī atkritumu apsaimniekotāja izmaksas par atkritumu apglabāšanu, jo sašķirotie atkritumi netiek vesti uz poligonu, bet tiek pārdoti pārstrādei.

No atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, iekasētā maksa par atkritumu apglabāšanu poligonā* un dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu veido atkritumu apsaimniekotāja papildus ienākumus, kuri, iespējams, tiek novirzīti šķirošanas līnijas izveides un darbības izmaksu segšanai.

* Papildu ienākumi no iekasētās maksas par atkritumu apglabāšanu poligonā veidojas tikai Jelgavas pilsētas atkritumu apsaimniekotājam SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi”, kas nav atkritumu poligona apsaimniekotājs, jo saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas skaidrojumu, atkritumu poligona apsaimniekotājiem nosakot poligona tarifu par atkritumu apglabāšanu, tiek ņemts vērā, ka šķirošanas līnijas darbības rezultātā tiek apglabāts mazāks atkritumu daudzums.

2.attēls. *Atkritumu apsaimniekošanas sistēma pēc nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līniju uzstādīšanas*

Pašvaldību noslēgtie līgumi ar atkritumu apsaimniekotājiem un atkritumu apsaimniekotāju noslēgtie līgumi ar iedzīvotājiem vairumā gadījumu nenodrošina iedzīvotāju interešu aizstāvību un iespēju efektīvi organizēt atkritumu apsaimniekošanu attiecīgās pašvaldības teritorijā

I

Pašvaldību un sadzīves atkritumu apsaimniekotāju noslēgtie līgumi

48. Pašvaldībām, slēdzot līgumu ar izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu savā administratīvajā teritorijā, ir jāievēro gan normatīvo aktu⁶¹ nosacījumi, gan VARAM izstrādātie ieteikumi⁶² sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumu būtiskajiem nosacījumiem.
49. Pašvaldību noslēgtie līgumi ar atkritumu apsaimniekotājiem ne vienmēr atbilst normatīvo aktu⁶³ prasībām un VARAM ieteikumiem, tādējādi negatīvi ietekmējot pašvaldības un iedzīvotāju intereses un ierobežojot pašvaldību iespējas efektīvi organizēt atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā.
50. Pašvaldību noslēgtajos līgumos ar atkritumu apsaimniekotājiem ne vienmēr ir noteikta (1) atkritumu apsaimniekošanas maksas pārskatīšanas kārtība un iedzīvotāju informēšana par maksas izmaiņām, (2) informācijas par noslēgtajiem līgumiem ar iedzīvotājiem nodošanas kārtība jaunajam atkritumu apsaimniekotājam, kā arī (3) kārtība, kādā atkritumu apsaimniekotājs ar pašvaldību saskaņo līgumu projektus ar iedzīvotājiem; (4) līgumi neparedz prasības pakalpojuma kvalitātei, tādējādi pašvaldībai nav iespēju izvērtēt atkritumu apsaimniekotāja sniegtā pakalpojuma kvalitāti un lemt par tā uzlabošanu nolūkā aizstāvēt iedzīvotāju intereses; (5) līgumi neparedz līgumsodus par saistību neizpildi; (6) virknē gadījumu šie līgumi arī neatbilst normatīvo aktu⁶⁴ prasībām.
51. Valsts kontrole ir ieteikusi VARAM izstrādāt normatīvā akta projektu, nosakot minimālās pašvaldības un sadzīves atkritumu apsaimniekotāja līgumā iekļaujamās prasības, tādējādi veicinot pašvaldības un iedzīvotāju interešu aizstāvību un samērīguma principa piemērošanu.

II

Iedzīvotāju un sadzīves atkritumu apsaimniekotāju noslēgtie līgumi

52. Atkritumu apsaimniekošanas līgumus, kas tiek slēgti ar iedzīvotājiem, sagatavo atkritumu apsaimniekotājs, un to saturs un noteikumi katrā pašvaldībā atšķiras.
53. Veicot līgumu analīzi, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs kā kompetentā iestāde atkritumu apsaimniekotāju līgumos ar iedzīvotājiem ir identificējis virkni netaisnīgu noteikumu⁶⁵ – piemēram, (1) attiecībā uz strīdu izskatīšanas un pretenziju iesniegšanas kārtību; (2) līgumsoda vai cita veida kompensācijas piemērošanu; (3) pakalpojuma

⁶¹ Atkritumu apsaimniekošanas likums, Publisko iepirkumu likums, Valsts pārvaldes iekārtas likums, likums „Par pašvaldībām”.

⁶² VARAM 23.05.2013.vēstules Nr.2.18-1e/4605 „Par ieteikumiem iepirkuma procedūru organizēšanā, pašvaldībām izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, un ieteikumiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgumu būtiskajiem nosacījumiem” visām pašvaldībām 2.pielikums.

⁶³ Atkritumu apsaimniekošanas likums, Publisko iepirkumu likums, Valsts pārvaldes iekārtas likums, likums „Par pašvaldībām”.

⁶⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likums, Publisko iepirkumu likums, Valsts pārvaldes iekārtas likums, likums „Par pašvaldībām”.

⁶⁵ Patērētāju tiesību aizsardzības centra pārskats par uzraudzības projektu „Līgumu noteikumu un komercprakses/reklāmas uzraudzība sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā”, 2014 [Pieejams: http://www.ptac.gov.lv/page/212&news_id=552 (skatīts 24.11.2014.)].

sniedzēja tiesībām nesniegt pakalpojumu; (4) atļaujot pakalpojuma sniedzējam veikt vienpusējas izmaiņas līguma noteikumos u.c.

54. Tādējādi ir secināms, ka spēkā esošā atkritumu apsaimniekošanas līgumu starp atkritumu apsaimniekotājiem un iedzīvotājiem slēgšanas prakse vairumā gadījumu un virknē aspektu nenodrošina patērētāju interešu aizsardzību.
55. Valsts kontrole ir ieteikusi VARAM sadarbībā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru izstrādāt normatīvā akta projektu, nosakot iedzīvotāju un sadzīves atkritumu apsaimniekotāja līgumā iekļaujamās minimālās prasības, tādējādi veicinot iedzīvotāju interešu aizstāvību un samērīguma principa piemērošanu.

Pašvaldības nav veikušas pietiekamas darbības, lai nodrošinātu *Atkritumu apsaimniekošanas likuma* prasības ievērošanu, ka iedzīvotājiem ir jāslēdz līgumi par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu.

Vidēji 56% individuālo māju mājāsaimniecību nav noslēguši atkritumu apsaimniekošanas līgumus, kas praktiski nozīmē, ka līgumus nenoslēgušās mājāsaimniecības vai nu piesārņo vidi, vai arī atkritumus izmet citu iedzīvotāju konteineros. Tas savukārt nozīmē, ka līgumus noslēgušie iedzīvotāji ir spiesti maksāt arī par līgumus nenoslēgušajiem iedzīvotājiem.

Divās no izlasē iekļautajām pašvaldībām vispār nav informācijas par to teritorijā atrodošos mājāsaimniecību skaitu

56. *Atkritumu apsaimniekošanas likumā*⁶⁶ ir noteikts, ka atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt vidi, tai skaitā to piesārņot un piegružot. Tādēļ ikvienai personai⁶⁷, kuras darbība rada atkritumus, ir jāslēdz līgums par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu ar pašvaldības izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju⁶⁸.
57. Mājāsaimniecību noslēgto un nenoslēgto līgumu skaita attiecību pret kopējo mājāsaimniecību skaitu līdz 30.06.2014. izlasē iekļautajās pašvaldībās skatīt 2.tabulā.

2.tabula

Mājāsaimniecību noslēgto un nenoslēgto līgumu skaita attiecība pret kopējo mājāsaimniecību skaitu līdz 30.06.2014. izlasē iekļautajās pašvaldībās

N.p.k.	Mājokļi pēc ēku tipa Pašvaldība	Daudzdzīvokļu māja		Individuālā māja	
		Noslēgto līgumu skaits, %	Nenoslēgto līgumu skaits, %	Noslēgto līgumu skaits, %	Nenoslēgto līgumu skaits, %
1.	Aizkraukles novads	99	1	45	55
2.	Cesvaines novads	80	20	43	57
3.	Jelgavas pilsēta	Nav informācijas	Nav informācijas	Nav informācijas	Nav informācijas
4.	Kuldīgas novads	Nav informācijas	Nav informācijas	Nav informācijas	Nav informācijas
5.	Lubānas novads	90	10	57	43
6.	Neretas novads	100	0	45	55
7.	Preiļu novads	80	20	42	58
8.	Vārkavas novads	100	0	33	67
	<i>Vidēji</i>	92	8	44	56

⁶⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 4.panta otrā daļa.

⁶⁷ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta 6.punkts.

⁶⁸ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta pirmās daļas 1.punkts.

58. Likums *Par pašvaldībām*⁶⁹ nosaka, ka pašvaldība kontrolē atkritumu savākšanu un izvešanu savā administratīvajā teritorijā.
59. Revīzijas laikā pašvaldības sniedza informāciju, ka, lai veicinātu iedzīvotāju aktivitāti slēgt līgumus par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, pašvaldības informē un brīdina iedzīvotājus par nepieciešamību slēgt līgumus un organizē līgumu slēgšanu pašvaldības telpās.
60. Laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. vienīgi divas no izlasē iekļautajām astoņām pašvaldībām ir konstatējušas tikai četrus normatīvā akta⁷⁰ pārkāpumus par atkritumu apsaimniekošanas līgumu neslēgšanu.
61. Tādējādi ir secināms, ka pašvaldības nav veikušas pietiekamas darbības, lai nodrošinātu *Atkritumu apsaimniekošanas likuma* prasības ievērošanu, ka iedzīvotājiem ir jāslēdz līgumi par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, jo:
- 61.1. Jelgavas pilsētas pašvaldībā un Kuldīgas novada pašvaldībā vispār nav informācijas par mājsaimniecību skaitu pašvaldībā;
- 61.2. pārējās izlasē iekļautajās pašvaldībās vēl arvien vidēji 56% individuālo māju mājsaimniecību un 8% daudzdzīvokļu māju mājsaimniecību nav noslēguši atkritumu apsaimniekošanas līgumus, tādējādi pietiekami neierobežojot vides piesārņošanu un, iespējams, līgumus noslēgušie iedzīvotāji ir spiesti apmaksāt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus arī par līgumus neneslēgušajiem iedzīvotājiem.
62. Valsts kontrole ir ieteikusi pašvaldībām, atkarībā no katras konkrētās situācijas, vai nu izveidot vai būtiski pilnveidot kontroles sistēmu, vai arī veikt papildu pasākumus, lai veicinātu sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas līgumu noslēgšanu ar visiem atkritumu radītājiem pašvaldības teritorijā.

Revīzijā tika konstatēti arī tādi pārkāpumi, kuri nav sistēmiski un raksturīgi vairākiem atkritumu apsaimniekotājiem un atkritumu poligonu apsaimniekotājiem, bet ir identificēti tikai atsevišķās pašvaldībās

I Sadārdzinātas atkritumu transportēšanas izmaksas

Jelgavas pašvaldības SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” ar finanšu līdzekļiem nav rīkojusies lietderīgi, jo specializētās atkritumu savākšanas mašīnas neiegādājoties īpašumā, bet tās nomājot no sava otra kapitāldaļu turētāja SIA „KULK”, pašvaldības SIA laika posmā no 01.03.2006. līdz 30.06.2014. ir pārmaksājusi vismaz 575 385 eiro.

Savukārt 2014.gadā, slēdzot jaunu līgumu ar to pašu SIA „KULK” par to pašu mašīnu nomu, specializētā transporta nomas un servisa izmaksas tika palielinātas vēl par 39%

63. 01.03.2006. SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi”, neveicot iepirkumu, noslēdza beztermiņa līgumu ar savu kapitāldaļu īpašnieku SIA „KULK” par specializēto atkritumu savākšanas mašīnu nomu un servisa pakalpojumiem.
64. Iedzīvotājiem noteiktajā maksā par atkritumu apsaimniekošanu tiek iekļautas arī atkritumu apsaimniekotāja transporta izmaksas.
- Lai salīdzinātu specializēto atkritumu savākšanas mašīnu nomas izmaksas ar iespējamajām iegādes izmaksām, tika izveidota SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi”

⁶⁹ Likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 2.punkts.

⁷⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 75.panta otrā daļa.

darbībai nepieciešamo automašīnu izlase, tajā iekļaujot ilgstoši⁷¹ nomātas atkritumu savākšanas mašīnas. Aprēķinot izlasē iekļauto specializēto automašīnu iespējamās iegādes izmaksas, tika ņemta vērā gan šādu automašīnu tirgus cena konkrētajā periodā, gan iespējamās papildu izmaksas (līzings izmaksas un automašīnu nodoklis). Aprēķinā netika iekļautas specializēto atkritumu savākšanas mašīnu remonta izmaksas, jo nomas līgumā nebija paredzēti autoservisa pakalpojumi, kā arī netika iekļautas apdrošināšanas izmaksas, kas ir jāveic uz nomnieka rēķina.

65. Ņemot vērā revīzijas laikā veiktos aprēķinus, tika konstatēts, ka specializēto atkritumu savākšanas mašīnu iegāde SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” īpašumā būtu bijusi būtiski izdevīgāka nekā to noma.

Laikā no 01.03.2006. līdz 30.06.2014. SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” būtu ietaupījusi vismaz 575 385 eiro, samazinot transporta izmaksas vismaz par 44%, tādējādi radot iespēju samazināt atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, noteikto atkritumu apsaimniekošanas maksu.

66. Jelgavas pilsētas pašvaldība, nesniedzot rakstiskus pierādījumus, norādīja, ka 2006.gadā specializētās atkritumu savākšanas mašīnas nebija iespējams iegādāties īpašumā, jo SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” pašu kapitāls 2006.gadā bija negatīvs.

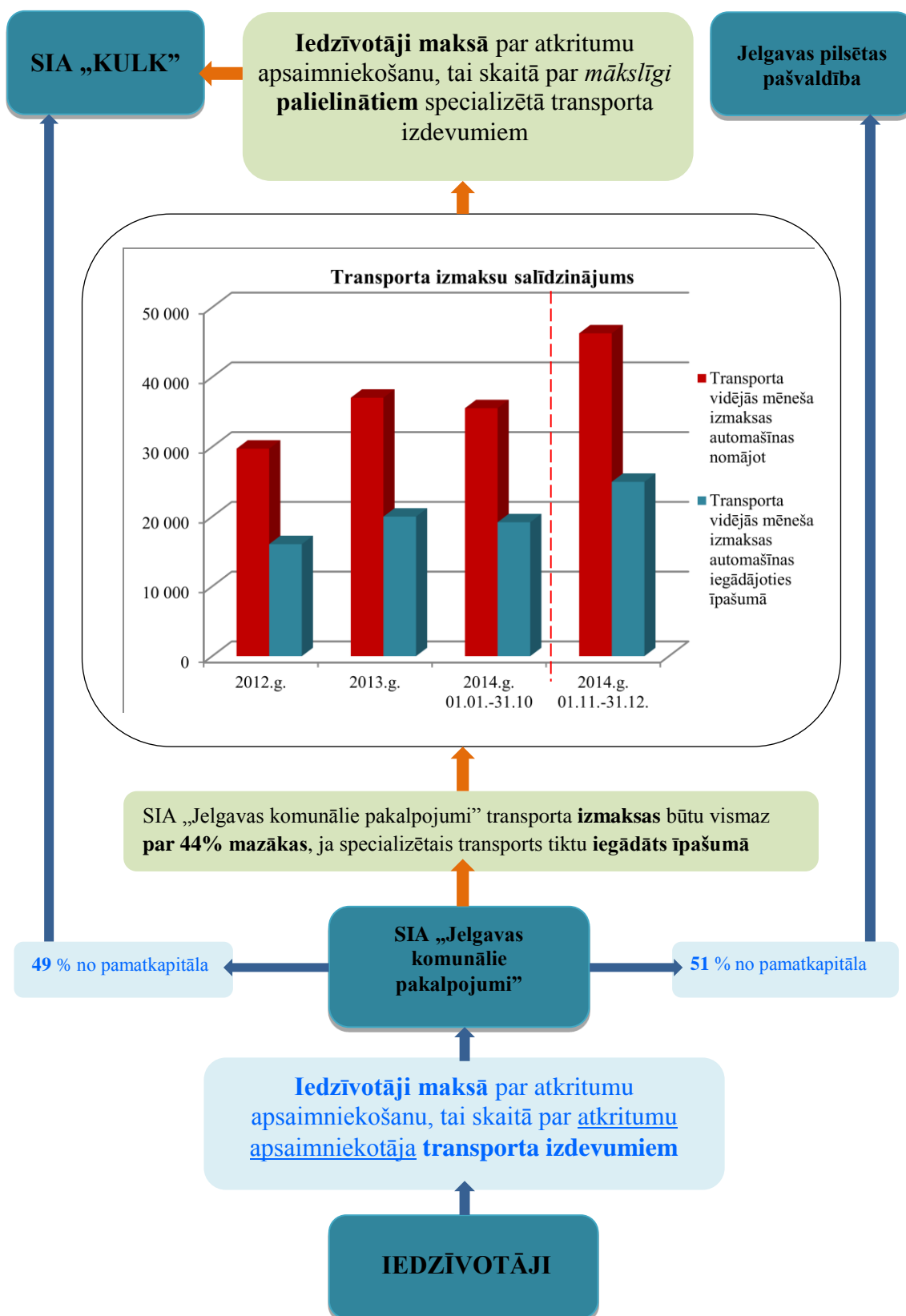
Valsts kontroles ieskatā, 2006.gadā tomēr pastāvēja iespēja specializētās atkritumu savākšanas mašīnas iegādāties, nomas maksājumos iztērēto finansējumu novirzot jaunu transportlīdzekļu iegādei.

67. Lai arī no 2010.gada SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” pašu kapitāls bija pozitīvs, tomēr uzņēmums turpināja nomāt specializētās atkritumu savākšanas mašīnas, neizvērtējot iespēju iegādāties automašīnas īpašumā, kā rezultātā laikā no 01.01.2010. līdz 30.06.2014. palielinot transporta izmaksas vismaz par 420 700 eiro.

68. Revīzijas laikā SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” izsludināja iepirkuma konkursu par specializētās tehnikas pilna servisa nomu. Iepirkuma konkursa rezultātā 17.10.2014. tika noslēgts līgums ar SIA „KULK” par to pašu automašīnu nomu, kas bija iekļautas 2006.gadā noslēgtajā nomas līgumā, taču ar transporta izmaksu palielinājumu 39% apmērā, kā rezultātā pastāv risks, ka šo izmaksu pieauguma dēļ tiks palielināta atkritumu apsaimniekošanas maksa atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem.

69. SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” izmantoto specializēto atkritumu savākšanas mašīnu izmaksu shematisku salīdzinājumu skatīt 3.attēlā.

⁷¹ Atkritumu savākšanas mašīnas, kuras tika nomātas ilgāk par 50 mēnešiem.

3.attēls. SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” izmantoto specializēto atkritumu savākšanas mašīnu izmaksas

70. Valsts kontrole ir ieteikusi Jelgavas pilsētas pašvaldībai kā SIA „Jelgavas komunālie pakalpojumi” kontrolpaketes īpašnieci izvērtēt alternatīvas iespējas specializētā autotransporta piesaistei un veikt pasākumus, kas samazinātu atkritumu apsaimniekošanas maksā atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, iekļautās specializētā transporta izmaksas.

II Nepamatots pašvaldības dotācijas apmērs par dalīto atkritumu savākšanas laukumu uzturēšanu

Jelgavas un Bauskas pašvaldību SIA „Zemgales EKO” ir pieprasījusi un saņēmusi lielāku Jelgavas pilsētas pašvaldības dotāciju dalītās atkritumu savākšanas laukumu uzturēšanai, nekā tai ir bijis nepieciešams, jo pieprasītās dotācijas aprēķinā nav ņemti vērā ieņēmumi, ko komersants iegūst no minētajos laukumos savākto atkritumu realizācijas

71. Jelgavas un Bauskas pašvaldību SIA „Zemgales EKO” veic trīs dalītās atkritumu savākšanas laukumu Jelgavā⁷² uzturēšanu un dalīti savāktu atkritumu pārvadāšanu uz atkritumu šķirošanas un pārkraušanas centru.
72. Divu dalītās atkritumu savākšanas laukumu⁷³ apsaimniekošanu dotē Jelgavas pilsētas pašvaldība, un laikā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. SIA „Zemgales EKO” šim mērķim ir izlietojusi 196 163 eiro no piešķirtās dotācijas.
73. SIA „Zemgales EKO” laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. ir guvusi ieņēmumus 232 129 eiro apmērā no otrreizējo izejvielu realizācijas, bet šie ieņēmumi nav attiecināti uz dalītās atkritumu savākšanas laukumu darbību, lai gan atkritumu savākšanas laukumos pieņemtie atkritumi tālāk tiek pāršķiroti un realizēti kā otrreizējās izejvielas.
74. Valsts kontrole ir ieteikusi Jelgavas pilsētas pašvaldībai izvērtēt iespēju samazināt dalītās atkritumu savākšanas laukumu uzturēšanai piešķirtās dotācijas apmēru, ņemot vērā ieņēmumus, kas tiek gūti no laukumos dalīti savākto atkritumu realizācijas.

III Atkritumu apsaimniekošanas maksā ir iekļauti nesaņemti pakalpojumi

Vārkavas novada pašvaldība nav uzraudzījusi ar atkritumu apsaimniekotājiem noslēgto līgumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu nosacījumu izpildi, tā rezultātā novada iedzīvotāji maksā par dalīti vāktu (šķiroto) atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, kas faktiski netiek saņemts

75. Vārkavas novada pašvaldības noslēgtajos līgumos par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vārkavas novadā atkritumu apsaimniekotājiem ir noteikts pienākums nodrošināt sadzīves atkritumu dalītās vākšanas iespējas novadā.
76. Atkritumu apsaimniekotāji šo pienākumu neveic un Vārkavas novada iedzīvotājiem vēl arvien nav iespējams veikt atkritumu dalītu vākšanu, lai arī novada iedzīvotāji maksā par atkritumu apsaimniekošanas maksā iekļauto dalīti vāktu (šķiroto) atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu.
77. Vārkavas novada pašvaldībai tika ieteikts nodrošināt, lai sadzīves atkritumu apsaimniekotājs atbilstoši noslēgtā līguma prasībām novada iedzīvotājiem nodrošina iespēju veikt atkritumu dalītu vākšanu.

⁷² Paula Lejiņa ielā 6, Jelgavā, Salnas ielā 20, Jelgavā un Ganību ielā 84, Jelgavā.

⁷³ Paula Lejiņa ielā 6, Jelgavā un Salnas ielā 20, Jelgavā.

IV Tiesību aktu prasībām neatbilstoša atkritumu poligonu izmantošana

Kuldīgas novadā attiecībā uz sadzīves atkritumu apglabāšanu netiek ievērota Ministru kabineta noteikumu prasība, ka sadzīves atkritumi jāapglabā atkritumu apsaimniekošanas reģionam piesaistītajā sadzīves atkritumu poligonā.

Lai arī Kuldīgas novadā radītie atkritumi ir jāapglabā trīs dažādos atkritumu poligonos, no 01.02.2014. novadā radītie atkritumi apglabāšanai tiek nodoti tikai vienā poligonā, tādējādi apdraudot poligonu ilgtspējīgu darbību

78. Kuldīgas novada teritorija ietilpst trīs atkritumu apsaimniekošanas reģionos – Liepājas, Piejūras un Ventspils⁷⁴, un Kuldīgas novadā radītie sadzīves atkritumi ir jāapglabā attiecīgajiem reģioniem⁷⁵ piesaistītajos sadzīves atkritumu poligonos:
- 78.1. „Ķīvītes”, kuru apsaimnieko SIA „Liepājas RAS” (reģ.Nr.42103023090);
- 78.2. „Janvāri”, kuru apsaimnieko SIA „Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība „Piejūra”” (reģ.Nr.40003525848);
- 78.3. „Pentuļi”, kuru apsaimnieko SIA „Ventpils labiekārtošanas kombināts” (reģ.Nr.41203001052)⁷⁶.
79. Izveidojot poligonus, tika noteikta katra poligona kopējā ietilpība 20 gadu laikā, ņemot vērā apsaimniekošanas reģiona iedzīvotāju skaitu un blīvumu, atkritumu plūsmas virzienu un atkritumu rašanās prognozi nākamajiem 20 gadiem.
80. Līdz 31.01.2014. Kuldīgas novadā radītie atkritumi tika apglabāti atkritumu apsaimniekošanas reģionam piesaistītajos sadzīves atkritumu poligonos – „Ķīvītes”, „Janvāri” un „Pentuļi”.
- Savukārt no 01.02.2014. Kuldīgas novadā savāktie sadzīves atkritumi tiek apglabāti tikai vienā poligonā – „Pentuļi” (skatīt 4.attēlu).
81. No 01.02.2014. Kuldīgas novadā netiek ievērota normatīvajā aktā⁷⁷ noteiktā prasība – apglabāt sadzīves atkritumus atkritumu apsaimniekošanas reģionam piesaistītajā sadzīves atkritumu poligonā, jo, lai arī Kuldīgas novadā radītie atkritumi ir jāapglabā trīs dažādos poligonos, novadā radītie atkritumi tiek apglabāti tikai vienā poligonā – „Pentuļi”, tādējādi pastāv risks, ka netiks nodrošināta poligonu „Ķīvītes”, „Janvāri” un „Pentuļi” ilgtspējīga darbība.
82. Revīzijas laikā ir noskaidrots, ka VARAM ir piedāvājusi⁷⁸ Kuldīgas novada pašvaldībai atbilstoša ekonomiskā pamatojuma gadījumā rosināt normatīvā akta⁷⁹ grozījumus, lai Kuldīgas novadā radītie atkritumi būtu jāapglabā tikai vienā poligonā.
- Kuldīgas novada pašvaldība šādu iespēju nav izmantojusi.

⁷⁴ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” pielikuma 3.tabulas 5.punkts, 5.tabulas 5.punkts un 7.tabulas 2.punkts.

⁷⁵ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts.

⁷⁶ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 13. un 15.lp.

⁷⁷ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts un pielikuma 3.tabulas 5.punkts, 5.tabulas 5.punkts un 7.tabulas 2.punkts.

⁷⁸ VARAM 16.04.2013. tikšanās ar Kuldīgas novada pašvaldības pārstāvjiem.

⁷⁹ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts un pielikuma 3.tabulas 5.punkts, 5.tabulas 5.punkts un 7.tabulas 2.punkts.

4.attēls. *Kuldīgas novada sadalījums atkritumu apsaimniekošanas reģionos un reģioniem piesaisītī atkritumu poligoni*

83. Kuldīgas novada pašvaldībai tika ieteikts nodrošināt normatīvā akta⁸⁰ prasības ievērošanu, ka pašvaldības teritorijā savāktie sadzīves atkritumi tiek apglabāti atbilstošajos atkritumu poligonos.

V *Atkritumu poligona neefektīva saimnieciskā darbība*

Neatbilstošu tehnisko apstākļu dēļ sadzīves atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādītā šķirošanas līnija nenodrošina plānoto atkritumu šķirošanas mērķu sasniegšanu, jo tā tiek izmantota tikai 21% apmērā, tādējādi atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir spiesti maksāt par šķirošanas līnijas neefektīvu izmantošanu

84. SIA „Vidusdaugavas SPAAO” 2011.gadā ir nopirkusi un uzstādījusi nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līniju. Pretēji normatīvā akta⁸¹ prasībām, līnija nav uzstādīta slēgtās telpās, bet gan ārā.
85. Rezultātā – līniju var darbināt tikai dažus mēnešus gadā, un šobrīd tiek sašķiroti tikai 21% no plānotā apjoma. Nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līnijas iekārtu iegādes izmaksas bija 873 982 eiro un šīs izmaksas ir iekļautas poligona tarifā. Tādējādi atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji apmaksā arī neefektīvu izmantotas šķirošanas līnijas darbību.
86. SIA „Vidusdaugavas SPAAO” tika ieteikts veikt darbības, kas nodrošinātu šķirošanas līnijas efektīvu izmantošanu atbilstoši tās plānotajai jaudai, tādējādi sasniedzot plānotos atkritumu šķirošanas mērķus.

⁸⁰ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts.

⁸¹ MK 22.11.2011. noteikumu Nr.898 „Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām” 20.punkts.

VI Privātmāju iedzīvotāji “subsidē” daudzdzīvokļu māju iedzīvotājus

Preiļu novada privātmāju iedzīvotāji un uzņēmumi laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem ir pārmaksājuši 6808 eiro, sedzot daudzdzīvokļu dzīvojamo māju iedzīvotāju izmantoto atkritumu konteineru izmaksas

87. Preiļu novada atkritumu apsaimniekošanas maksā, kas tiek piemērota visiem novada iedzīvotājiem, ir iekļautas pie daudzdzīvokļu dzīvojamajām mājām izvietoto atkritumu konteineru nolietojuma izmaksas. Savukārt privātmāju iedzīvotāji un uzņēmumi, papildus atkritumu apsaimniekošanas maksai maksā arī par atkritumu konteineru pirkšanu vai nomāšanu.
88. Iekļaujot visiem patērētājiem piemērotajā atkritumu apsaimniekošanas maksā izmaksas, kas attiecas tikai uz daļu no patērētājiem (daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem), tiek radīta situācija, ka privātmāju iedzīvotāji un uzņēmumi pārmaksā 0,32 eiro par katru apsaimniekoto atkritumu kubikmetru, tādējādi subsidējot daudzdzīvokļu māju iedzīvotājus.
89. Tādējādi privātmāju iedzīvotāji un Preiļu novada uzņēmumi laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem ir pārmaksājuši 6808 eiro, sedzot daudzdzīvokļu dzīvojamo māju iedzīvotāju izmantoto atkritumu konteineru izmaksas.
90. Preiļu novada pašvaldībai tika ieteikts pārskatīt Preiļu novadā noteikto atkritumu apsaimniekošanas maksu, nosakot, ka iedzīvotāji maksā tikai par *faktiski* saņemtajiem pakalpojumiem.
91. Valsts kontrole atzinīgi novērtē Preiļu novada pašvaldības operatīvo rīcību – pēc iepazīšanās ar Valsts kontroles revīzijas rezultātiem Preiļu novada pašvaldība ir nodrošinājusi, ka no 01.01.2015. atkritumu apsaimniekotājs piedāvā atkritumu konteinerus privātmāju īpašniekiem bez nomas vai iegādes maksas, tādējādi ievērojot vienlīdzīgu attieksmi pret visiem iedzīvotājiem⁸².

Citi pārkāpumi

Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācija laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. no atkritumu apsaimniekotājiem ir nelikumīgi iekasējusi maksu par atzinumu sniegšanu 32 508 eiro apmērā.

Vienlaikus ir izvērtējama Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācijas iesaistes nepieciešamība atkritumu apsaimniekošanas atļauju izsniegšanas procesā

92. Lai veiktu atkritumu apsaimniekošanas darbības, atkritumu apsaimniekotājam ir jāsaņem Valsts vides dienesta izsniegta atļauja (turpmāk – atkritumu apsaimniekošanas atļauja).
Valsts vides dienests nodrošina atkritumu apsaimniekošanas atļaujas izsniegšanas procesu, kas ietver nepieciešamību saņemt Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācijas (turpmāk – Asociācija) neatkarīgas ekspertu komisijas (turpmāk – Asociācijas komisija) atzinumu par atkritumu apsaimniekotāja tehniskajām iespējām veikt atkritumu apsaimniekošanas darbības (turpmāk – Atzinums).

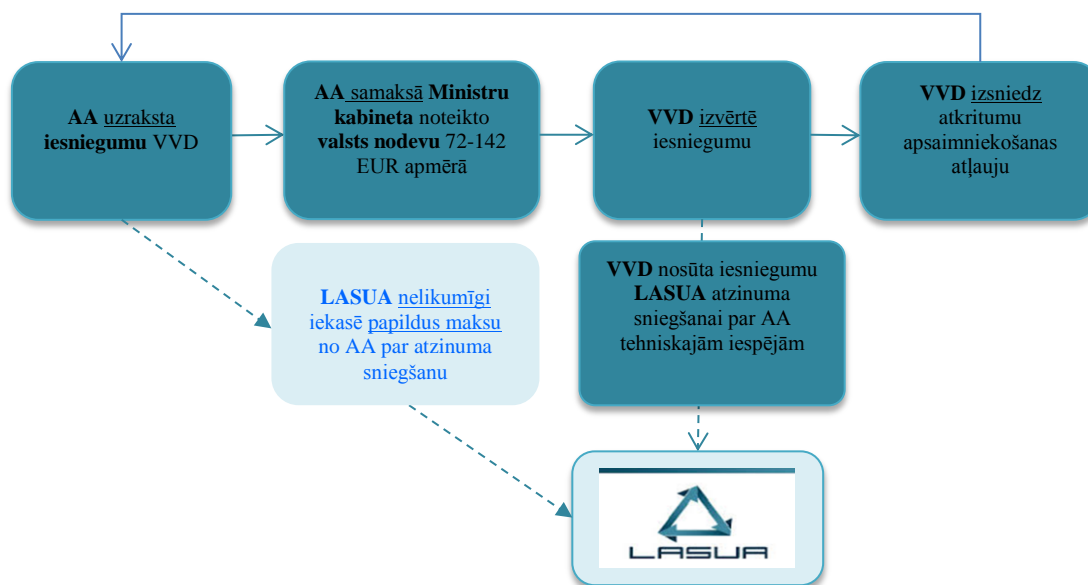
⁸² Preiļu novada pašvaldības 28.01.2015. vēstule Nr.4-10/90.

93. Pirms atkritumu apsaimniekošanas atļaujas saņemšanas atkritumu apsaimniekotājam ir jāsamaksā valsts nodeva.

Asociācijas valde, papildus valsts nodevai, ir noteikusi maksu par Atzinumu sniegšanu, neskatoties uz to, ka *Valsts pārvaldes iekārtas likums*⁸³ nosaka, ka valsts pārvaldes uzdevuma ietvaros privātpersonu sniegto pakalpojumu maksas apmēra noteikšanas un apstiprināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

Līdz ar to Asociācija no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. no atkritumu apsaimniekotājiem ir nelikumīgi pieprasījusi maksu par Atzinumu sniegšanu 32 508 eiro apmērā.

94. Asociācijas iesaistes atkritumu apsaimniekošanas atļauju izsniegšanas procesā shematisku attēlojumu skatīt 5.attēlā.

AA – atkritumu apsaimniekotājs; VVD – Valsts vides dienests; LASUA – Latvijas atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācija

5.attēls. *Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācijas iesaiste atkritumu apsaimniekošanas atļauju izsniegšanas procesā*

95. Valsts kontrole ir ieteikusi VARAM veikt darbības, lai novērstu, ka Asociācija pretēji *Valsts pārvaldes iekārtas likumam*⁸⁴ papildus valsts nodevai iekasē maksu par Atzinumu sniegšanu.
96. Asociācijas iesaistes nepieciešamība atkritumu apsaimniekošanas atļauju izsniegšanas procesā ir izvērtējama, jo:
- 96.1. Valsts vides dienests atkritumu apsaimniekošanas atļaujas vairākos gadījumos ir izsniedzis bez Asociācijas komisijas Atzinumiem, jo tie nav iesniegti noteiktajā termiņā;
 - 96.2. Asociācijas komisijas negatīvajos Atzinumos nav norādīts pietiekams pamatojums, līdz ar to Valsts vides dienestam ir nepieciešams ieguldīt papildu resursus, lai pārliecinātos, ka atkritumu apsaimniekotājam tiešām nav pietiekamas tehniskās iespējas veikt atkritumu apsaimniekošanas darbības;

⁸³ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 43.¹ panta otrā daļa.

⁸⁴ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 43.¹ panta otrā daļa.

96.3.piecas no sešām atkritumu apsaimniekošanas darbībām ir iespējams veikt bez Asociācijas komisijas Atzinuma saņemšanas.

97. Valsts kontrole ir ieteikusi VARAM izvērtēt Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācijas iesaistes nepieciešamību atkritumu apsaimniekošanas atļauju izsniegšanas procesā.

Valsts kontroles ieteikumu apkopojums

98. Revīzijā konstatēto nepilnību novēršanai Valsts kontrole kopumā ir sniegusi 26 ieteikumus. Revidējamās vienības ir apņēmušās ieviest Valsts kontroles ieteikumus atbilstoši revīzijas ieteikumu ieviešanas laika grafīkam, kas saskaņots ar atbildīgajām amatpersonām.

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

Jānis Salenieks

Revīzijas grupa:

vecākā valsts revidente

Kristīne Loča

valsts revidente

Iveta Mansura-Garsija

valsts revidente

Olga Loginova

valsts revidente

Zane Reizniece

SASKAŅOTS

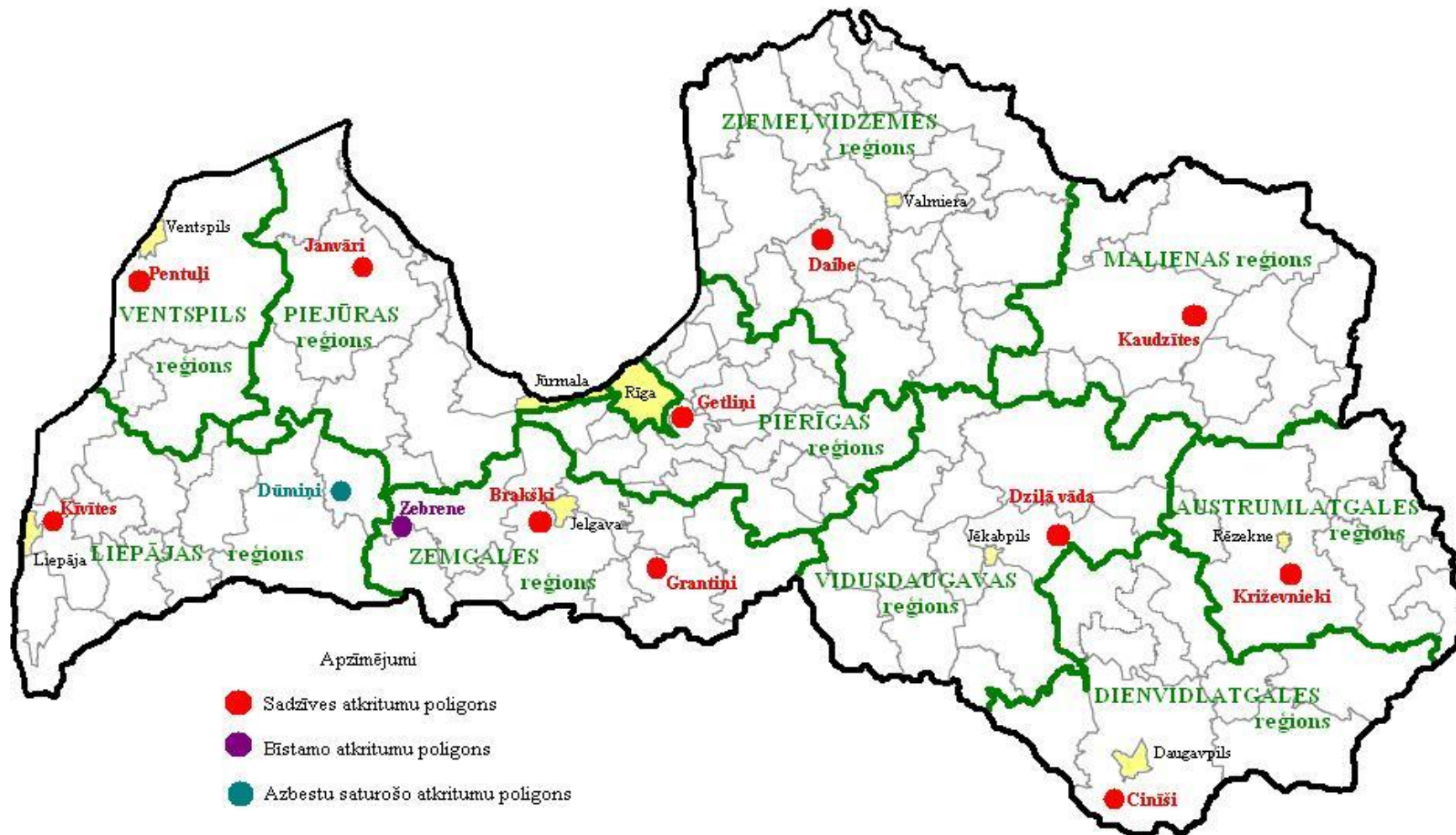
Sektora vadītāja

A.Feldmane

Departamenta direktore

M.Salgrāve

Atkritumu apsaimniekošanas reģioni un atkritumu poligoni Latvijā⁸⁵

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

J.Salienieks

⁸⁵ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 13.lp.

44 pašvaldībās kopumā pārmaksāti 3 647 341 eiro

